בגובתא דקניא ת"ר המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא, ומנכרי נוטלה בידו ויוצא, ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר אשתו ושני בניו. מעשה לסתור? אמר רב ששת ארישא: הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד: במאי עסקינן? אילימא בחצר דאגיר ליה לשוכר ותורי דשוכר, אמאי של בעה"ב? אלא בחצר דלא אגירא לשוכר ותורי דמשכיר, פשיטא! לא צריכא בחצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא קמו בה, מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא, דא"ר יוסי ברבי חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו. מיתיבי אם אמר כל מציאות שיבאו לתוכו היום תקנה לי חצרי לא אמר כלום, ואם איתא להא דא"ר יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אמאי לא אמר כלום? הכא במאי עסקינן בחצר שאינה משתמרת, אי הכי אימא סיפא יצא לו שם מציאה בעיר דבריו קיימין ואי בחצר שאינה משתמרת כי יצא לו שם מציאה בעיר מאי הוי? כיון דיצא לו שם מציאה בעיר מיבדל בדילי אינשי מינה והויא לה כחצר המשתמרת. מיתיבי וכל היוצא מן התנור ומן הכירים והקולט מן האויר הרי הוא שלו, ושברפת ושבחצר של בעל הבית, ואם איתא להא דר' יוסי בר' חנינא דאמר חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו קולט מאויר אמאי הרי הוא שלו? אויר חצרו הוא! אמר אביי במדביק בלי בשולי פרה. רבא אמר אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי. ומי פשיטא ליה לרבא והא מיבעי בעי לה דבעי רבא זרק ארנקי בפתח זה ויצאתה בפתח זה מהו: אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לאו כמונח דמי? התם לא מיפסק ולא מידי הכא מיפסק כלי. ושברפת ושבחצר הרי אלו של בעל הבית. תרתי? אמר אביי הכי קאמר ושברפת שבחצר הרי אלו של בעל הבית. אמר רב אשי זאת אומרת המשכיר חצירו סתם לא השכיר רפת שבה. מיתיבי יוני שובך ויוני עלייה חייבות בשילוח ואסורות בגזל מפני דרכי שלום ואם איתא להא דאמר רבי יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו קרי כאן כי יקרא פרט למזומן? אמר רבא ביצה ביציאת רובה הוא דאיחייבה לה בשילוח, ומיקנא לא קניא עד דנפלה לחצרו. וכי קתני חייבות בשילוח מקמי דתיפול לחצירו, אי הכי אמאי אסורות משום גזל? אאמן. ואיבעית אימא לעולם אביצים ומרגפיק רובה דעתיה עילוה, והשתא דאמר רב יהודה אמר רב אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם שנאמר שלח תשלח את האם והדר את הבנים תקח לך אפי' תימא דנפלה לה לחצרו: כל היכא דאיהו מצי זכי ליה חצרו זכיא ליה וכל היכא דאיהו לא מצי זכי ליה, חצרו נמי לא זכיא ליה. א"ה אסורות בגזל מפני דרכי שלום? אי דשלחה, גזל מעליא הוא אי דלא שלחה הא בעי שלוחה? בקטן דלאו בר שילוח הוא, קטן בר דרכי שלום הוא? ה"ק אבין של קטן חייב להחזיר לו מפני דרכי שלום:

מתני׳ המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר, השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר. מעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש ובא

בגובתא דקניא· ותולה אותה: **ארישא**· שוכר מישראל הוה דתניא רישא לא יטלנה בידו ויצא: **ותורי דמשכיר**· דכיון דלא אוגריה ליה מסתמא לתורי דמשכיר הוו בה: **בחצר דמשכיר**· [א] שלא השכיר את החצר: **ותורי דאתו מעלמא**· וסתם גללים אפקורי מפקרינהו בעלים וקניא ליה חצרו ואפילו קדם השוכר והגביהן לא זכה בהן: **יצא לו שם מציאה בעיר**· שיצא קול בעיר שבאה לכך שבור בתוך שדהו או מן הנהר הציף לתוכה דגים: **וקולט מן האויר**· שקיבל גללים לתוך כלי שנתן כלי באויר וקיבל גללים בתוכו: **שלו**· של שוכר: **ושברפת ושבחצר**· קס"ד בחצר שלא השכירה לו המשכיר: **בשולי פרה**· סמוך לנקביה דליכא אויר: **זרק ארנקי**· והפקירה לכל הקודם: **תרתי**· בתמיה תרתי אילטריכא לתנא למיתני, ליתני חדא: **דבשלא השכירה**· עסקינן מה לי רפת ומה לי חצר: **שברפת שבחצר**· המושכרת לשוכר כל הזבל שברפת שבה לבעל הבית ואשמעינן דהמשכיר את החצר לא השכיר רפת שבה: **יוני שובך**· שמקבקסים מזומנים בשדה וקיניהן בשובך ואין אלו יוני הרדסיאות הגדלים בבתים: **חייבין בשילוח**· הקן אם רובצת על הביצים דקרינא בהן כי יקרא פרט למזומן דלאו מזומן ניינהו: **קרי כאן כי יקרא פרט למזומן**· דכיון דהביצים שלו הוה ליה הקן מזומן דקן הוא הביצים: **ביציאת רובה**· קריאה בהן או ביצים ואם היה בא לתפוש קודם שתיגמר יציאתה חייב לשלח האם וליקח הבנים: **אמאי אסורים משום גזל**· כיון דלא נפלה לחצרו: **אאמן**· כלומר גזל דדרכי שלום אפילו אאמן כמי קאמר דדעתו של בעל השובך עליהם דבעות הוא דהוריים למקומן לערב: **ואי בעית אימא**· אביצים ולא אאמן: **אפילו דנפלה לחצרו**· חייבות בשילוח הקן ולא מזומן הוא כל זמן שהאם רובצת עליהן ולא תיקשי לרבי יוסי בר' חנינא דלכל היכא דאיהו וכו': **אסורות מפני דרכי שלום**· ואינו לא בתמיה: **אי דשלחה**· מי שנטלן גזלה מעליא הוא· דהא קניא ליה חצרו: **ואי דלא שלחה**· הא בעי שלוחה ואיכא איסורא שלה תשלח והדר את הבנים תקח לך וכו' ומאי איריא גזל: **הכי גרסינן בקטן**· הא דקתני דרכי שלום ותו לא בדלא שלחה ובקטן דלאו בר שילוח הוא דאינו חייב במצות: **מתני׳** נתעברה לשוכר. לא יתבענו שכר חודש שהעיבור בכלל שנה:

גמ׳

בגובתא דקניא· מכאן נראה כמו שפירש רש"י במנחות (דף נג.) שמניחין המזוזה מעומד לכן לריך גובתא דקנה שלא תפול אבל לפר"ת שמניח אותה מיושב כמו ספר תורה מונח בארון ולא מעומד ובמנחות (שם) נמי עשאה כמין נגר פסולה והיינו מעומד דשילהי המוכר פירות (ב"ב דף קא: ושם) אמר על כמין נגר היינו קבורת חמור משמע מעומד קאמר ואם כן גובתא דקניא למה לי ויש לומר שלא תכלה מלחלוחית הכותל:

מסייע ליה לרבי יוסי בר' חנינא· פירשתי בפ"ק (דף יא:)

קולט מן האויר אמאי הרי הוא שלו· תימה ולא ליתא דרבי יוסי אמאי שבחצר של בעה"ב:

תרתי· פי' דסתמא אהדדי דהאי שברפה לא אילטריך למיתני לגופיה דפשיטא הוא דלשוכר בית בחצר שאין לו ברפת כלום ולא הנה אלא למידק שברפה לבעל הבית לפי שאין [בה] לשוכר כלום [ב] אבל בחצר שיש לשוכר בה הילוך כניסה ויציאה לביתו לא הוי לבעל הבית והדר תני שאף שבחצר לבעל הבית:

פרט למזומן· וא"ת ואמאי לא פריך נמי מסיפא אמאי אסורין מפני דרכי שלום גזל גמור הוי וי"ל דמרישא ניחא ליה למיפרך וה"ה דמצי פריך מסיפא אי נמי לא מצי למיפרך מסיפא דאיכא למימר דהכי קאמר אסורות משום גזל גמור הביצים ואמן מפני דרכי שלום:

אי הכי אמאי אסורים משום גזל· דהאי משום דרכי שלום ליכא ומשני אאמן פי' ולא אביצים ואמ"ת אמן נמי לא לריך שילוח וי"ל כי ליכא ביצים אתחתיה והיה דה"מ למימר כס"ד מעיקרא אביצים שנפלו יש גזל גמור ואאמן יש דרכי שלום:

לא צריכא בקטן· ול"ג דשלחה קטן דאי שלחה קנה בעל השובך מדאורייתא ואתו משום דלקחו קטן יהא שלו אלא הקטן לקח הביצים בלא שילוח שעדיין לא זכה בעל השובך בביצים ותימה דאפי' בגדול ה"מ לאוקמי וכגון שנתן ידו או בגדו תחת הביצים בשעה שהאם רובצת עליהם ולא נתכוין לזכות בביצים עדיין דאסור הוא אלא עשה כן כדי שלא יזכה בעל השובך בביצים אה"נ (ד) ושילח את האם ונטלן עכשיו זוכה בהן:

ובא

פח א מיי' פ"ו מהל' שכירות הל' ג ופ"ה מהל' תפילין הלכה יא סמג עשין כג טוש"ע ח"מ סי' שיד סעיף ג וטוש"ע י"ד סי' רצא סעיף ב [רב אלפס כאן ובסוף הלכות מזוזה דף עא.]

פט ב מיי' פ"ה מהל' תפילין הלכה יא סמג עשין כג טוש"ע י"ד סי' רצא סעיף ב:

צ ג מיי' פי"ז מהלכות גזילה ואבידה הל' ט ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ג:

צא ד טוש"ע שם בהג"ה:

צב ה מיי' פ"ט מהל' שכירות הלכה ה ... טוש"ע שם סעיף ג:

צג ו מיי' פי"ג מהל' שחיטה הלכה ח סמג לאוין קכ טוש"ע י"ד סי' רצב סעיף ב:

צד ז מיי' פי"ז מהלכות גזילה ואבידה הל' ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ג:

צה ח מיי' פי"ג מהל' שחיטה הל' ח סמג לאוין קכ טוש"ע י"ד סי' רצב סעיף ג:

צו ט מיי' שם הל' יח:

צז כ מיי' פ"ז מהלכות שכירות הלכה ב סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף טו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא צריכא בחצר דמשכיר. נ"ב ע"ל דף מט ע"ב: (ב) רש"י ד"ה קרי וכו' דכיון: (ג) ד"ה ביציאת רובה: (ד) תוס' ד"ה לא וכו' אה"נ אם יש שילוח כל"ל ותיבות ו' נמחק:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בחצר דמשכיר שלא השכיר וכו'. נ"ב אבל רמב"ם כתב אפי' השכירו (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שי"ג ס"ק ה): [ב] תוס' ד"ה תרתי. אבל כו'. נ"ב ורש"י לא כתב דכהא"ב כמ"ש כ' רב פפא אמר כו' כי זכה כו' (ועיש בס"ק ז):

[פסחים ד.]

[עי' תוס' לעיל יא: ד"ה וכי וכגיטין עז. ד"ה פנימית]

ב"ק מט: לעיל יא. לקמן קיח. חולין קמא.

לעיל יב.

[זבחים כה:]

חולין קלט. קמא: ותוס' שם ס"פ

ב"ב קה.

סס